

Sygn. akt I PK 103/14

POSTANOWIENIE

Dnia 23 października 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z powództwa S. S.
przeciwko P. Spółce Akcyjnej w B. Oddziałowi Elektrowni [...] w R.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 23 października 2014 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w P.
z dnia 26 listopada 2013 r., sygn. akt V Pa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w P. wyrokiem z 26 listopada 2013 r. oddalił apelację skarżącego pracodawcy od wyroku Sądu Rejonowego w B. z 4 lutego 2013 r., którym uwzględniono powództwo S. S. i zasądzone mu zwrot kwoty 26.667,79 zł jako bezprawnie potrąconej przez pracodawcę ze świadczenia należnego powodowi na podstawie Programu Dobrowolnych Odejść (dalej także jako Program). Sąd rozstrzygnął, że świadczenie nie było wynagrodzeniem za pracę, dlatego nie miał zastosowania art. 87 k.p. i potrącenie alimentów na rzecz syna w tym trybie było bezprawne. Ponadto w ugodzie alimenty odnosiły się tylko do wynagrodzenia za pracę, dlatego potrącenie nie mogło obejmować także odprawy za rozwiązanie stosunku pracy z przyczyn niedotyczących pracownika (art. 88 k.p.).

Powód nie wyraził zgody na potrącenie, stąd nie miało ono prawnego oparcia, co uzasadniało uwzględnienie powództwa.

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie art. 385 k.p.c. w związku z art. 386 § 1 k.p.c.; art. 87 k.p. w związku z § 4 ust. 10 Regulaminu Programu Dobrowolnych Odejsć; art. 133 k.r.o. w związku z art. 96, 135 k.r.o. w związku z art. 87 k.p. w związku z treścią ugody sądowej z 18 stycznia 1999 r. zawartej przed Sądem Rejonowym w B.; art. 498 k.c. w związku z art. 499 k.c. w związku z § 3.12 Regulaminu Świadczeń Socjalnych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. „1. Skarga jest oczywiście uzasadniona, ponieważ wydane orzeczenie rażąco narusza przepisy wskazane w *petitum*”. Zdaniem skarżącego nie sposób zgodzić się z rozstrzygnięciem Sądu Okręgowego wyrażonym w zaskarżonym wyroku, zaś całokształt uchybień tegoż Sądu, na które skarżący wskazuje w *petitum* niniejszej skargi uzasadnia, aby Sąd Najwyższy przyjął przedmiotową skargę do rozpoznania. 2. Według skarżącego istnieje potrzeba wykładni przepisu art. 87 k.p. i przedmiotu ochrony objętego niniejszym przepisem budzącego poważne wątpliwości interpretacyjne. Sądy zanegowały wynagrodzeniowy charakter świadczenia z tytułu Programu Dobrowolnych Odejsć. W orzecznictwie i literaturze brak jest bezpośredniego odniesienia się do tego typu świadczeń, choć tego typu Programy mają coraz większą popularność. Istnieje rozbieżność orzecznictwa w zakresie definicji samego wynagrodzenia oraz przedmiotu ochrony objętej przepisem art. 87 k.p. i nast., dlatego uzasadnionym wydaje się zajęcie w przedmiotowej sprawie stanowiska przez Sąd Najwyższy. (...). Wobec braku jednolitego stanowiska trudno zidentyfikować charakter prawny świadczenia wypłaconego przez pracodawcę na rzecz pracownika, który w ramach wdrożonego u pracodawcy Programu Dobrowolnych Odejsć – za porozumieniem stron zdecydował się rozwiązać łączący go z pracodawcą stosunek pracy. Czy tego typu świadczenia, którego jeden z elementów składowych stanowi odprawa ustawowa wypłacana pracownikom z tytułu rozwiązania z nimi umowy o pracę z przyczyn ich niedotyczących, może korzystać z ochrony przewidzianej w art. 87 k.p. i nast.? 3. Występuje też istotne zagadnienie prawne: „Czy świadczenie wypłacone przez pracodawcę na rzecz

pracownika, który w ramach wdrożonego u pracodawcy Programu Dobrowolnych Odjeść – za porozumieniem stron zdecydował się rozwiązać łączący go z pracodawcą stosunek pracy należy utożsamiać z odszkodowaniem należnym pracownikowi z tytułu wadliwego rozwiązania z nim umowy o pracę i tym samym przypisać mu charakter kompensacyjno odszkodowawczy?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przysądu i dlatego nie został uwzględniony.

Chronologicznie jako pierwszą powołano podstawę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Zasadnicza jej wadliwość polega na odwoływaniu się do zarzutów podstaw kasacyjnych, gdyż podstawy przysądu stanowią odrębny element skargi kasacyjnej (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c. i art. 398⁴ § 2 k.p.c. w związku z art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c.). Na etapie przysądu nie ocenia się podstaw kasacyjnych, lecz tylko podstawy przysądu. Podstawy kasacyjne podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania. Oznacza to, że podstawy kasacyjne ani ich uzasadnienie nie zastępują podstawy przysądu. Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinien więc samodzielnie, czyli odrębnie do podstaw kasacyjnych, wskazać i wykazać podstawę przysądu. Odnosi się to również do szczególnej podstawy przysądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., która jako jedyna ma na uwadze indywidualny interes skarżącego w przyjęciu skargi do rozpoznania. Podstawa ta spełnia się wtedy, gdy wniosek wskazuje i wykazuje naruszenie przepisów, które bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia, że wyrok jest oczywiście wadliwy i dlatego skarga powinna zostać przyjęta do rozpoznania. Odrębność podstaw kasacyjnych i podstaw przysądu wyraża się w tym, że w ocenie podstawy przysądu nie bierze się pod uwagę zarzutów i argumentów podstawy kasacyjnej. O ile zasadne podstawy skargi kasacyjnej prowadzą do jej uwzględnienia (*a contrario* z art. 398¹⁴ k.p.c.), to w podstawie przysądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. chodzi o kwalifikowaną zasadność, czyli aż oczywistą zasadność skargi kasacyjnej.

Kolejna podstawa wskazana we wniosku nie spełnia się jako przesłanka przysądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., gdyż przedmiotem jej zainteresowania jest sam przepis prawny, ze względu na kwalifikowaną potrzebę wykładni. Uwaga skupia się wówczas tylko na przepisie, a nie na jego stosowaniu w konkretnej sprawie, ani tym bardziej na rozwiązywaniu kazusów. Wniosek wskazuje tylko na art. 87 k.p., jednak w eksponowanym aspekcie nie powinno być wątpliwości, że właściwe jest wąskie rozumienie wynagrodzenia za pracę. W orzecznictwie występowały wątpliwości, jednak takie rozumienie (ściśle) wynagrodzenia za pracę w art. 87 k.p. przyjęto w uchwale składu powiększonego Sądu Najwyższego z 17 stycznia 2013 r., II PZP 4/12, co też oparto na rozbudowanej argumentacji. Co prawda uchwała odnosi się do pytania o odszkodowanie z art. 55 § 1¹ k.p., jednak w istocie koncentruje się na prawnym rozumieniu pojęcia wynagrodzenia za pracę w art. 87 k.p. Jeżeli więc skarżący kontestuje tak wąskie stosowanie tego przepisu, to jednocześnie nie przedstawia innej argumentacji - zwłaszcza wobec zgłoszonych zdań odrębnych do uchwały - która pozwalałaby podjąć inny kierunek rozważań i odejść od stanowiska przyjętego w uchwale.

Sformułowane we wniosku zagadnienie nie stanowi istotnego zagadnienia prawnego, które ma na uwadze przepis art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Odpowiedź na postawione pytanie (zagadnienie) nie wykracza poza zwykłą wykładnię i stosowanie prawa w konkretnej sprawie. Jakościowo nie składa się więc na istotne zagadnienie prawne. W przeciwnym razie funkcja istotnego zagadnienia prawnego jako przesłanki przysądu będzie bezprzedmiotowa i postępowanie kasacyjne stanie się kolejną powszechną instancją. Ocenę tę potwierdza choćby szczególnie punkt odniesienia w sformułowanym zagadnieniu, gdyż odszkodowanie z Programu odnosi się do odszkodowania należnego pracownikowi z tytułu wadliwego rozwiązania z nim umowy o pracę, a to wszak w sprawie nie miało miejsca i nie było o to sporu. Wskazuje to, że pytanie (zagadnienie) nawiązuje wprost do tezy uchwały z 17 stycznia 2013 r., II PZP 4/12. Jednak nawet tak pośrednią drogą zmierza w efekcie tylko do odpowiedzi na pytanie odnoszące się do indywidulanej sytuacji pracownika, co właściwe byłoby podstawie przysądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jednak samo w sobie nie ma rangi istotnego zagadnienia prawnego. Chodzi wszak o uniwersalne i istotne znaczenie zagadnienia dla dziedziny prawa, dlatego

powyższej (negatywnej) oceny nie zmienia argumentacja wniosku, że Program nie ma charakteru incydentalnego i swoim zasięgiem może objąć dużą grupę pracownika. Funkcja istotnego zagadnienia prawnego nie polega na odpowiedzi na wszelkie wątpliwości związane z wykładnią i stosowaniem prawa u konkretnego pracodawcy. Jedynie hasłowo (jednozdaniowo) wniosek zgłasza komplikacje dotyczące obowiązków pracodawcy w związku z komorniczą egzekucją alimentów, jednak i tu nie osadza się problemu prawnego w konkretnej regulacji. Uzasadnione jest więc końcowe stwierdzenie, że odwołanie się we wniosku do istotnego zagadnienia prawnego zmierza w istocie do uzyskania wykładni innej niż przedstawiona przez Sądy powszechne w tej sprawie.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji, stosownie do art. 398⁹ § 2 k.p.c.